

Przyimki

ANGELIKA GRINER

© Copyright by Angelika Griner, 2024
www.angelikagriner.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób bez pisemnej zgody autora.

Czym jest przyimek?

Przyimek to nieodmienna część mowy, dzięki której precyzyjnie możemy określić:

- czas
- miejsce
- relacje międzyludzkie
- relacje względem przedmiotów/ zjawisk

Przyimek odgrywa ogromną rolę w zdaniu, ponieważ decyduje o przypadku występującego po nim rzeczownika, zaimka osobowego, przymiotnika.

Skąd w języku niemieckim tyle przyimków?

W języku niemieckim występują 4 przypadki. Dla porównania, w języku polskim jest ich aż 7. Tę niewielką ilość przypadków, Niemcy rekompensują sobie właśnie przyimkami. Dla przykładu, w języku niemieckim nie ma znanego nam narzędnika, czy miejscownika. Chcąc powiedzieć "Idę z mamą do parku", nie jesteśmy zmuszeni zadać pytania "z kim?", ponieważ nie mamy do dyspozycji narzędnika, który w języku polskim odpowiada na to pytanie. Z pomocą przychodzi jednak przyimek "mit", za pomocą którego będziemy wyrażać treści, które w języku polskim wyrazilibyśmy narzędnikiem.

Podział przyimków:

Przyimki możemy podzielić na cztery grupy:

- Przyimki łączące się tylko z celownikiem (Dativ)
- Przyimki łączące się tylko z biernikiem (Akkusativ)
- Przyimki łączące się z tylko dopełniaczem (Genitiv)
- Przyimki łączące się zarówno z celownikiem (Dativ), jak i z biernikiem (Akkusativ)

Przyimki zawsze występujące z celownikiem (Dativ)

aus - z (aus Polen - z Polski)

bei - u, przy (bei meiner Oma - u mojej babci)

mit - z (mit dir - z tobą)

nach - po (nach dem Mittagessen - po obiedzie)

seit - od (jakiegoś punktu w przeszłości, np: seit zwei Monaten - od dwóch miesięcy)

von - od (von meinem Opa - od mojego dziadka)

zu - do (zu dir - do ciebie)

**Przyimki łączące się z Dativem łatwo zapamiętasz
dzięki piosence: <https://bit.ly/3j0A84W>**

Przymyki zawsze występujące z biernikiem (Akkusativ)

für - dla (für dich - dla ciebie), za (für deine Hilfe - za twoją pomoc), na (für zwei Wochen - na dwa tygodnie)

durch - przez (durch den Wald - przez las)

ohne - bez (ohne dich - bez ciebie)

um - wokół (um den Tisch - wokół stołu)

bis - do (bis nächsten Montag - do następnego poniedziałku)

gegen - przeciwko (gegen dich - przeciwko tobie)

*entlang- wzdłuż (die Küste entlang - wzdłuż wybrzeża, die Wand entlang - wzdłuż ściany)

Przyimek **entlang** występuje najczęściej **po** rzeczowniku.

Najważniejsze przymyki zawsze występujące z dopełniaczem (Genitiv)

während - podczas (während unseres Gesprächs - podczas naszej rozmowy)

wegen - z powodu (wegen des Regens - z powodu deszczu)

trotz - mimo (trotz der Kälte - mimo chłodu)

Przymyki występujące z celownikiem (Dativ) oraz biernikiem (Akkusativ):

in - do (ins Kino - do kina), w (im Kino - w kinie)

an - przy (an der Tafel - przy tablicy), na (an der Wand - na ścianie [powierzchnia pionowa]),

nad (am Fluss - nad rzeką, an der Ostsee - nad Morzem Bałtyckim)

auf - na (auf das = aufs Land - na wieś, auf dem Sofa - na sofie [powierzchnia pozioma])

hinter - za (hinter der Garage - za garażem)

vor - przed (vor dem Haus - przed domem)

neben - obok (neben dem Regal - obok regału)

unter - pod (unter dem Bett - pod łóżkiem)

über - nad (über dem Bett - nad łóżkiem)

zwischen - pomiędzy (zwischen der Lampe und dem Fernseher - między lampą, a telewizorem)

Jak rozpoznać, czy przyimek wystąpi z celownikiem (Dativ) czy z biernikiem (Akkusativ)?

Do czasownika należy zadać pytanie. Jeśli czasownik związany jest z ruchem/przemieszczeniem się, wtedy pytanie brzmi: **wohin?** (dokąd?) i stosujemy biernik (Akk.).

☑ Die Katze legt sich unter das Bett. – Kot kładzie się pod łóżko. Czasownik **sich legen** (kłaść się) wyraża ruch. Kładziemy coś **dokąd?**, stąd użyjemy biernika (Akk).

Jeśli natomiast czasownik jest statyczny, pytanie brzmi: **wo?** (gdzie?) i stosujemy celownik (D).

☑ Die Katze liegt unter dem Bett. – Kot leży pod łóżkiem. Czasownik **liegen** (leżeć) wyraża stateczność. Kot leży i się nie rusza, leży więc **gdzie?**, stąd celownik (D)

Czasowniki dynamiczne – podział

Dativ (celownik) - wo? (gdzie?)

liegen - hat gelegen - leżeć
stehen - hat gestanden - stać
hängen - hat gehangen - wisieć
sitzen - hat gesessen - siedzieć

Akkusativ (biernik) - wohin? (dokąd?)

legen - hat gelegt - kłaść
stellen - hat gestellt - stawiać
hängen - hat gehängt - wieszać
setzen - hat gesetzt - sadzać

Zauważ, że czasowniki dynamiczne w celowniku (D) odmieniają się w czasie przeszłym Perfekt nieregularnie, a w bierniku (Akk) regularnie.

Przykłady użycia przyimków w zdaniach z czasownikami dynamicznymi:

Das Handy liegt auf dem Schreibtisch. - Komórka leży na biurku. - D

Kannst du das Handy auf den Schreibtisch legen? - Czy możesz położyć komórkę na biurko? - Akk

Das Auto steht in der Garage. - Auto stoi w garażu. - D

Kannst du das Auto in die Garage stellen? - Czy możesz wstawić auto do garażu? - Akk

Der Mantel hängt im Schrank. - Płaszcz wisi w szafie. - D

Kannst du den Mantel in den Schrank hängen? - Czy możesz powiesić płaszcz w szafie? - Akk

Mylą Ci się czasowniki liegen i legen? Nie pamiętasz, który ma jakie znaczenie?

Czasownik **liegen** oznacza **leżeć**. Wyobraź sobie teraz siebie leżącego na łóżku.

Wygładasz dokładnie, jak litera "l" w tym czasowniku (legen jej nie ma). Kropka nad **i** to Twoja głowa, reszta to tułów.

Warto wiedzieć:

☑ Dni tygodnia zawsze łączą się z **am**: am Montag, am Dienstag itd. (**am** to skrót od **an dem**.)
Wszystkie dni tygodnia mają rodzajnik **der**, który w Dativie zmienia się w **dem**, stąd **an dem = am**).

☑ Miesiące i pory roku zawsze łączą się z **im**: im Januar, im Februar, im Frühling, im Sommer itd.
(**im** to skrót od **in dem**)

Wszystkie miesiące i pory roku mają rodzajnik **der**, który w Dativie zmienia się w **dem**, stąd **in dem = im**).

☑ Mówiąc, która jest godzina używamy przyimka **um**: um 19 Uhr

Przed podaniem roku **nie dajemy żadnego przyimka**: Ich bin 1989 geboren. – Urodziłem się w 1989 r.

Ich liebe deutsche
Präpositionen

